

Rekenkameronderzoek

Circulaire economie

6 september 2023

randstedelijke rekenkamer
flevoland | noord-holland | utrecht | zuid-holland

EINDRAPPORT

Circulaire economie

Hoe dragen de Randstedelijke provincies bij aan de transitie naar een circulaire economie?

Provincie Utrecht | juli 2023

- Randstedelijke Rekenkamer
- Wat is een circulaire economie?
- Landelijke doelen circulaire economie
- Aanleiding en aanpak onderzoek
- Uitkomsten onderzoek: hoofdboodschap en Utrechtse situatie
- Aanbevelingen

Onderzoek naar

✓ doeltreffendheid

In hoeverre dragen de inspanningen en uitgaven van de provincie bij aan het realiseren van het nagestreefde doel?

✓ doelmatigheid

Wat is de verhouding tussen de kosten en de opbrengsten?

✓ rechtmatigheid

In hoeverre houdt de provincie zich aan de geldende wetten, regels en besluiten?

van het gevoerde bestuur

Wat is een circulaire economie?

Een circulaire economie is een economie

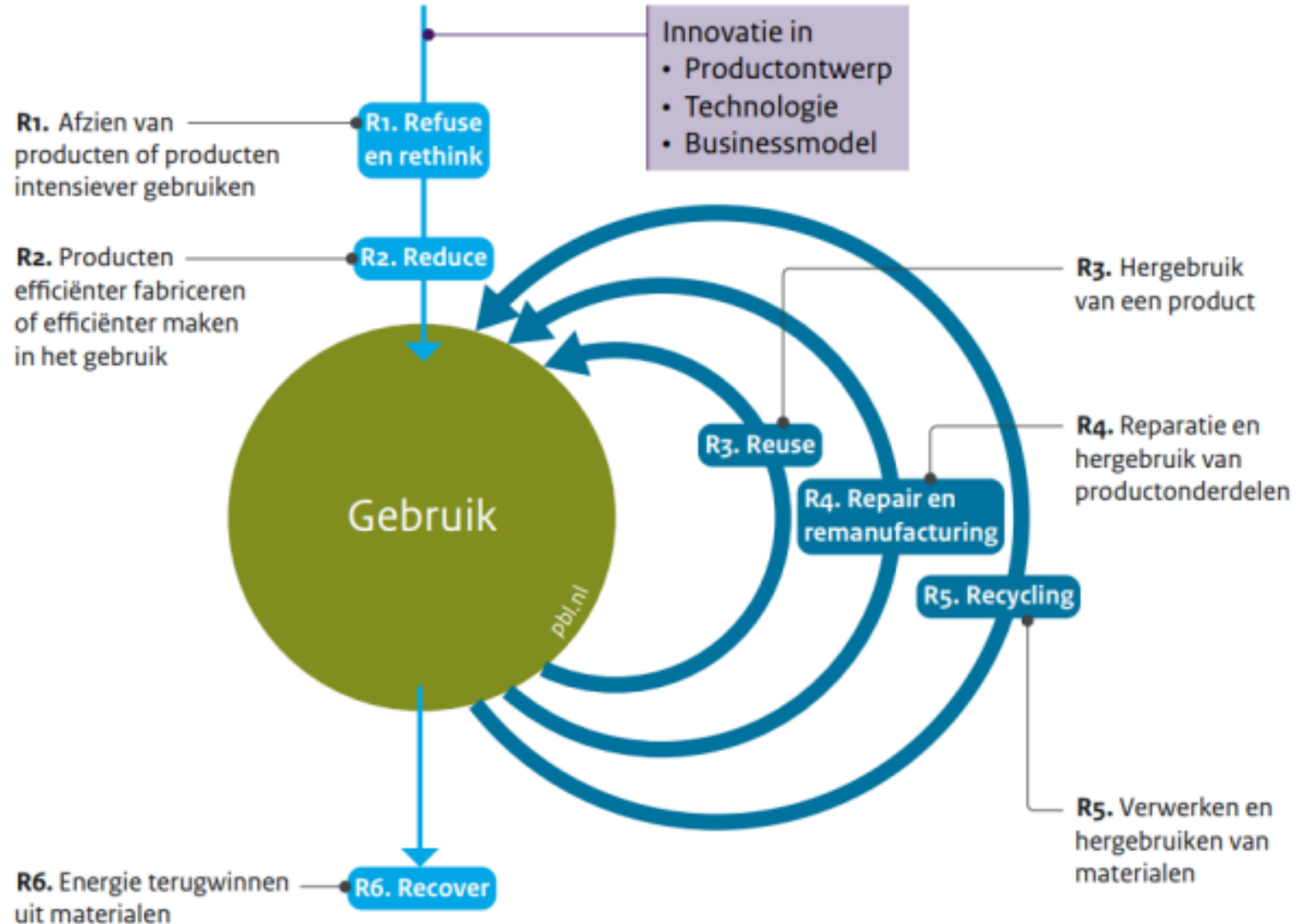
...zonder afval

...waarin het gebruik van grondstoffen wordt gereduceerd

...materialen worden hergebruikt

Wat is een circulaire economie?

Dit gaat verder
dan recyclen:

Wat is een circulaire economie?

Het vergt een transitie, een systeemverandering:

Landelijke doelstellingen:

- In 2030 50% minder gebruik van primaire grondstoffen
- In 2050 een volledig circulaire economie

In 2017 hebben 180 partijen, waaronder de provincies, het Grondstoffenakkoord getekend waarmee zij zich uitspraken voor een volledig circulaire economie.

Positief advies Programmaraad (april 2021)

Onderzoeksopzet in commissie BEM (ontvangen mei 2022, toegelicht sept 2022)

Onderzoeksvragen bijgesteld (november 2022)

Op welke manier dragen de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland bij aan de transitie naar een circulaire economie en wat kunnen de provincies van elkaar leren als het gaat om hun beleid en de uitvoering daarvan?

Als provincies de transitie naar een circulaire economie willen realiseren, dan is van belang dat de provincie:

- duidelijke ambities en doelen heeft geformuleerd
- oog heeft voor de interactie met andere transitie- en -beleidsterreinen
- in (de aansturing van) de beleidsuitvoering 'leren en bijsturen' centraal stelt
- alle onderdelen van de provinciale organisatie informeert en enthousiasmeert
- de belangrijkste actoren mobiliseert
- kansen en belemmeringen herkent en adequaat oppakt

De transitie naar een circulaire economie wordt steeds urgenter.

De Randstadprovincies hebben een beweging in gang gezet.

Een volledig circulaire economie in 2050 lijkt vooralsnog ver weg.

Om de doelen in zicht te brengen is meer nodig.

Het is aan PS hoe intensief en op welke wijze bijgedragen gaat worden aan het versnellen van de circulaire transitie.

CE-beleid sinds 2017, budget om huidig beleid voort te zetten tot en met 2024

Capaciteit opgaveteam: 6 fte

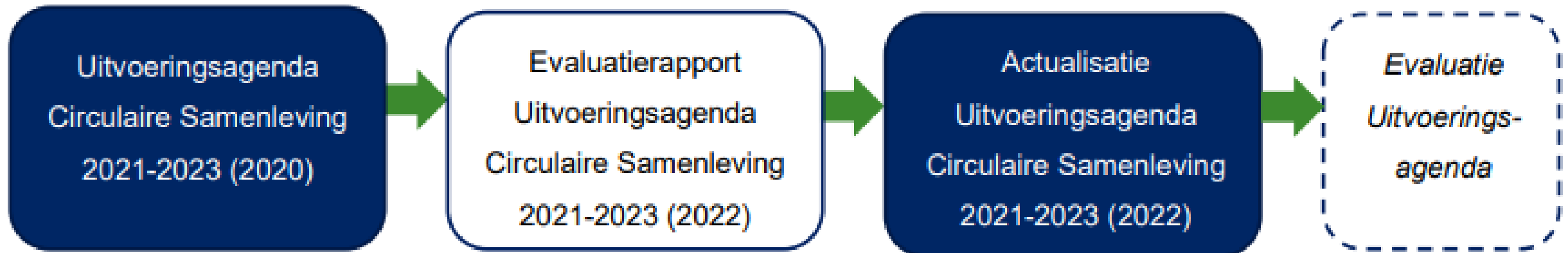
In 2023 € 513.000 budget voor aanjagen concernopgave, exclusief inzet vanuit andere beleidsdomeinen

‘Circulaire samenleving’ i.p.v. ‘circulaire economie’

Beleidsdocumenten:

Beleidsvisie Circulaire Samenleving 2050 (2021)

In ontwikkeling: Middellangetermijnstrategie richting 2030

Uitkomsten van het onderzoek

Provincie Utrecht

Schematische weergave doelstructuur:

Hoofddoelstelling:

De provincie is volledig circulair in 2050

Tussendoel:

In 2030 het gebruik van primaire, abiotische grondstoffen in de provincie met 50% reduceren.

Subdoelstellingen:

- 1) Verminderen milieudruk materiaalgebruik
- 2) Verbeteren leveringszekerheid
- 3) Toekomstgerichte regionale economie

Beleidsdoelen per thema – 10 Jaar

Ruimtelijke
Ordering

Bouw
Economie

Mobiliteit en
transport

Energie
Transitie

Economie en
Ondernemen

Natuur en
landschap

Voedsel

Water en
Bodem

Kringloop-
Landbouw

Grondbeleid

Inkoop
Bedrijfsvoering

Educatie
Communicatie

Voorbeeld

Beleidsdoel 10 jaar: circulair grondbeleid

We zetten onze grondpositie in om circulaire doelstellingen beter en makkelijker te realiseren. De provincie heeft bijgedragen aan kennis- en innovatieontwikkeling om met haar grondinstrumentarium de circulaire transitie te versnellen en nieuwe markten te openen. De komende jaren moet gedacht worden aan gronden die tijdelijk in provinciaal bezit zijn of komen, en op weg zijn (van een agrarische) naar een natuurbestemming.

De bedoeling is dat Circulaire Samenleving (CS) integraal onderdeel van alle provinciale beleidsdomeinen wordt. Opgaveteam CS ondersteunt lijnorganisatie bij interne borging CS.

In de praktijk is het nog niet zo ver. Draagvlak en urgentie realiseren in beleidsteams is (nog) een uitdaging.

Voorbeelden van activiteiten, gekopieerd uit de Uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving 2021-2023 – Actualisatie 2022:

4. ENERGIETRANSITIE

Zekere activiteiten (gestart of gaan starten)

- Verkenning mogelijkheden circulariteit bij woningcorporaties
- Uitwerken visie op circulariteit in het programma energietransitie van de provincie, incl. kennisopbouw rol van kritieke materialen in de energietransitie
- Subsidieregeleing voor circulaire isolatiematerialen, innovatieve pilots en haalbaarheidsstudies voor het onderwerp Circulaire energietransitie.
- Organiseren capaciteit bij Regionale Ontwikkelmaatschappij (ROM) voor aanjagen potentiële pilots circulaire energietransitie

8. ECONOMIE

Zekere activiteiten (gestart of gaan starten)

- Verkenning implementatie van circulair in het onderwijs samen met onderwijs en bedrijfsleven
- Bijdragen aan bewustwording van nut en mogelijkheden van circulaire bedrijfsvoering
- Nulmeting circulair ondernemerschap in de provincie i.s.m. gemeenten
- Organiseren van netwerkevents voor bedrijven, kennisinstellingen en overheden, gericht op de thema's van de Regionale Economische Agenda (REA), zoals circulair

10. OVERHEAD

Zekere activiteiten (gestart of gaan starten)

- Circulair inkopen – contractmanagement (concern)
- Circulair inkopen – nieuw inkoopbeleid (concern)
- Aandacht voor circulair inkopen in BV Beter
- Aantrekken capaciteit circulair opdrachtgeverschap conform kadernota 2021 (integraal)
- Circulariteit in Nota Investeren, Waarderen en Exploiteren (concern)
- Kerst en relatiegeschenken circulair
- Het echte papierloze kantoor
- Opstellen materialenpaspoort van het gebouw bij renovatie verdiepingen kantoorpand

De middellange termijnstrategie CS moet o.a. de aansluiting tussen doelen en activiteiten verbeteren en meer strategie en focus aanbrengen in de activiteiten.

Europa & Rijk: in nabije toekomst meer dwingende maatregelen inzetten.

Vorbereiding Utrecht hierop:

- Lobby richting Europa en Rijk (i.s.m. IPO)
- Verkenning hoe VTH-instrumentarium ingezet kan worden voor circulaire doelen
- In ruimtelijk beleid circulariteit in algemene woorden opgenomen bij de provinciale belangen

Monitoring & evaluatie:

- Jaarlijkse rapportage over de voortgang van de beleidsuitvoering
- Geen monitoring in hoeverre provinciale activiteiten bijdragen aan het behalen beleidsdoelen
- Regionale grondstoffenstromen worden in kaart gebracht

‘Leren’ is georganiseerd middels de jaarlijkse evaluatie van de Uitvoeringsagenda. Dit levert inzicht en leerpunten op.

Ruimte om bij te sturen georganiseerd door Uitvoeringsagenda’s voor korte duur vast te stellen en jaarlijks te actualiseren. Hier is vooralsnog beperkt gebruik van gemaakt.

Samenwerking met partners en participeren in netwerken dient vanuit de verschillende beleidsdomeinen gezocht te worden. De mate waarin dit gebeurt verschilt per beleidsdomein.

(Nog) geen samenwerking met de Economic Board Utrecht rond circulariteit en geen activiteiten om de bekendheid van circulaire samenleving onder inwoners te vergroten.

Aanbeveling 2:

Draag GS op om in de komende actualisatie(s) van de Uitvoeringsagenda:

- a. Te zorgen dat de activiteiten aansluiten op de beleidsdoelen in de Beleidsvisie, en
- b. Aan te geven hoe met leerpunten uit de jaarlijkse evaluatie is omgegaan.

Aanbeveling 3:

Vraag GS om in alle beleidsdomeinen meer urgentie te creëren, en om - onder leiding van het opgaveteam - de circulaire doelen daadwerkelijk te integreren in het beleid en de werkpraktijk. Zorg daarbij ook voor een wenkend perspectief. Draag GS op om u over circa een jaar te informeren over de stappen die daartoe zijn gezet en de resultaten die zijn behaald.